SVOBODA | СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY | УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI. No. 22. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, FEBRUARY 3, 1994. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 3-го ЛЮТОГО 1994. Ч. 22. РІК CI.

М. БАГРОВ ЗРЕЗИҐНУВАВ

Симферопіль. — Тут у понеділок, 31-го січня, на засіданні Президії Верховної Ради Криму Микола Багров заявив про свою резиґнацію зі становища голови кримського парляменту у зв'язку з вислідами президентських виборів на півострові. Надзвичайна сесія кримського парляменту 4-го лютого має намір організувати складення присяги президентові Криму, але вже без М. Багрова.

На пресовій конференції 31-го січня М. Багров сказав, що політичною діяльністю не займатиметься років чотири і не кандидуватиме до нового парляменту, але не виключає можливості співпраці з Юрієм Мєшковим на користь Криму.

Народний Рух України, Соціялістична Партія, Християнсько-Демократична і Партія Зелених України вважають, що Президент Леонід Кравчук виявив нерішучість, допустивши другу туру виборів і це може спричинити перегляд кордонів і пролиття крови. Представник УНА Василь Білоус заявив, що загони УНА приведені в повну бойову готовність. „Ми готові реагувати на всі події в Криму".

Українська Республіканська Партія виступає за те, щоб вибори у Криму визнати незаконними, а пресовий секретар Президента України Віктор Стельмах сказав, що становище Л. Кравчука залишається незмінним: він поважає право виборців обирати того, хто їм до вподоби, але якщо президент Криму порушуватиме конституцію України, то такі його рішення будуть скасовані, як неконституційні.

На пресовій конференції 31-го січня Юрій Мєшков сказав, що Меджліс кримськотатарського народу повинен саморозпуститися, оскільки на півострові не може бути двох однакових органів влади. Представник кримських татар Рефат Чубаров сказав, що Меджліс не визнаватиме президентських уповноважень особи, дії якої матимуть дискримінаційний характер.

Згідно з офіційними даними Центральної виборчої комісії Криму, взяли участь у голосуванні 75.21 відс. виборців, з них 72.93 відс. віддали свої голоси за Ю. Мєшкова, а 23.35 за М. Багрова. Відтак Мєшков має вийти зі складу Республіканської партії Криму, яку очолить його заступник Сергій Цеков. Ю. Мєшков відразу ж висловився проти національних квот у парляменті Криму, проти розподілу Чорноморської фльоти і нарікав, що досі нема резиденції президента Криму.

Звільнено А. Щербатюка

Київ (УНІАР). — Тут 26-го січня після 40-добового ув'язнення з Лук'янівської тюрми звільнено публіциста, члена об'єднання Державна Самостійність України Анатолія Щербатюка. Ознайомившись з постановою генерального прокурора про його звільнення, А. Щербатюк висловив надію, що генеральна прокуратура належним чином оцінить неправомірні дії своїх колег — прокурора Києва Лотюка та старшого слідчого Матвеєва, які підписали постанову на його арешт.

Пресова служба ДСУ подякувала за об'єктивність щодо Щербатюка газетам „За Вільну Україну", „Вечірній Київ", „Народна Газета", „Самостійна Україна" та УНІАР. У понеділок, 31-го січня, відбулася пресова конференція з участю А. Щербатюка, присвячена політичним репресіям в Україні. Як заявив голова об'єднання ДСУ Роман Коваль, „передвиборча боротьба в Україні розпочалася із вбивств, викрадень та ув'язнень". Він нагадав, що на Стрийщині 14-го січня вбито отамана Прикарпатської Січі, члена ОУН Теодора Скріпця, у Києві викрадено голову секретаріяту Руху Михайла Бойчишина, відбув 40-денне ув'язнення член редакції газети „Нескоренна Нація" А. Щербатюк. Керівники політичного об'єднання ДСУ вважають, що Президент України Леонід Кравчук має зрезиґнувати через те, що допустив до терору проти українства і веде капітулянтську зовнішню політику.

А. Щербатюк заявив, що арешт є продовженням акції переслідування патріотів України. „Компетентні органи знали про мій намір кандидуватися у виборах, тому арешт збігся з періодом реєстрації кандидатів у народні депутати", — сказав Щербатюк. Щодо виборів президента в Республіці Крим, Щербатюк сказав: „Якщо найближчим часом патріотичні загони не вирушать до Криму, півострів назавжди залишиться російським".

Вийшов збірник сольоспівів І. Соневицького

Київське видавництво „Музична Україна" випустило друком сольоспіви Ігоря Соневицького для голосу з фортепіяном.

У збірник ввійшли цикли пісень на вірші І. Франка („Зів'яле листя"), В. Симоненка („Україні"), Б. І. Антонича „Зелене євангеліє", „Шевченкіяна", деякі пісні-молитви з „Канті спірітуалі" та окремі сольоспіви на вірші Б. Кравціва, М. Вороного, О. Луцького, Д. Загула, В. Сосюри, Лесі Українки, О. Олеся, В. Пачовського, Є. Маланюка, І. Мазепи і Б. Лепкого.

Визначний сучасний український композитор М. Скорик зарахував сольоспіви І. Соневицького до кращих зразків української музики в тому жанрі. Вони мають яскраво самобутні риси; відзначаються специфічною вишуканістю, що виявляються в яскравості тематичного матеріялу (дуже рельєфного і легкого до сприйняття); в гармонічній мові (що при загальній клясичності знаходить яскраві й несподівані гармонічні звороти).

Для І. Соневицького характерна різноманітність вислову, пов'язана з текстом — глибока філософська музика в циклі на вірші І. Франка, народнопісенна — в циклі на вірші Т. Шевченка, вишукана — в циклі на вірші Б. І. Антонича, аскетично-зворушлива — у творах на церковні тексти.

О. СИТЕНКО В НТШ

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці влаштовує доповідь академіка Олексія Ситенка, професора Київського Університету, на тему „Роля науки в розбудові держави". Доповідь відбудеться у суботу, 5-го лютого, о год. 5-ій вечора в домі НТШ, 63 Четверта аве. між 9—10-ою вул. в Ню Йорку.

ДЕЛЕҐАЦІЯ УКРАЇНИ УСПІШНО ЗАКІНЧИЛА НАРАДИ У ВАШІНҐТОНІ

Вашінґтон (ПС Амбасади України). — Офіційна делеґація України на чолі з міністром економіки Романом Шпеком закінчила економічні переговори у Вашінґтоні.

На заключному засіданні делеґацій обох країн в Державному департаменті прийнято спільну заяву про підсумки українсько-американських економічних переговорів. В заяві підкреслено, що переговори проходили відповідно з домовленнями, досягнутими в ході зустрічі між Президентом України Леонідом Кравчуком і Президентом ЗСА Биллом Клінтоном в Києві 12-го січня 1994 року та їхнім наміром перенести центр двосторонніх відносин з питань, пов'язаних з ядерною зброєю, на розвиток економічного співробітництва.

ЗСА, говориться в тексті заяви, надають першочергового значення успіхові демократичних і ринкових реформ в Україні. Враховуючи те, що Україна відіграє стабілізуючу ролю в реґіоні, її економічна і політична безпека має дуже важливе значення для безпеки ЗСА і Европи. У зв'язку з цим ЗСА подали на розгляд пляни поширення допомоги Україні в 1994 році. ЗСА також готові працювати із своїми партнерами „групи сімки" та з міжнародними фінансовими організаціями з метою негайної мобілізації додаткової допомоги на підтримку програми реформ, розробленої Україною та Міжнародним валютним фондом.

Американська сторона, зазначається далі в тексті спільної заяви, висловила занепокоєння щодо серйозного економічного стану України та вітала заходи українських властей, спрямовані на подолання економічної кризи шляхом зусиль по приборкання інфляції, лібералізації та стабілізації економіки. Обидві сторони досягли згоди у ряді урядових ініціятив з метою сприяння торгівлі, прямим інвестиціям, полегшення взаємного доступу на ринки один одного та сприяння інтеґрації України в міжнародну економічну систему.

Україна і ЗСА погодилися створити спільну комісію з питань торгівлі та інвестицій, завершили переговори про угоду щодо уникнення подвійного оподаткування та продовжили переговори над угодою про двосторонній захист інвестицій.

Члени делеґації відвідали Всесвітній банк, де зустрілися з Евелін Герфканс, виконавчим директором банку, яка представляє інтереси України та керівником Европейського управління Світового банку Бейзілом Кавальським. Під час переговорів обговорювано перспективи надання Світовим банком фінансової допомоги Україні в проведенні макроекономічних і структурних змін в ході впровадження ринкових реформ.

Р. Шпек, голова правління Національного банку України Віктор Ющенко та керівник міжнародної служби Президента України Антон Бутейко також мали зустріч в Білому Домі з асистентом Президента ЗСА з питань національної безпеки Ентоні Лейком.

Голова української делеґації Р. Шпек, А. Бутейко і амбасадор України Олег Білорус провели пресконференцію для журналістичного корпусу Вашінґтону в амбасаді України, в ході якої він дав високу оцінку результатам міжнародних економічних переговорів України і ЗСА. Р. Шпек також дав ексклюзивне інтерв'ю провідній газеті американських ділових кіл „Волл Стріт Джорнал".

У четвер, 27-го січня в українській амбасаді відбулося прийняття на честь офіційної делеґації України, представників американських урядових та ділових кіл.

Партію Зелених прийнято до Асоціяції зелених Европи

Київ. — Тут 30-го січня інформаційна служба „Мама-86" повідомила, що у Відні закінчила працю Рада федерації зелених партій Европи.

Офіційний представник Партії Зелених України, голова її політради Сергій Курикін, повідомив, що одностайним рішенням ПЗУ прийнято до Федерації зелених Европи. З 11 бажаючих вступити до цієї впливової організації прийнято лише чотири партії. „Відтепер ПЗУ матиме всі права і можливості активно впливати на політичні процеси в Европі", — сказав Курикін.

Рада обрала керівний орган — комітет з двома співголовами: фінном Пекка Саурі та британцем Нікі Кортвелессі, а також ухвалила низку резолюцій щодо сучасних процесів в Европі. Зелені схвалюють процес інтеґрації на европейському континенті, занепокоєні забрудненням довкілля і ситуацією в районах потенційних конфліктів.

Українські волейболістки приїжджають до Канади

Вінніпеґ, Ман. — Українська національна жіноча відбиванкова дружина буде однією з чотирьох дружин найвищої у світі кляси, яка виступить в канадських змаганнях-94 у Вінніпеґу. Цей турнір триватиме від 24-го до 28-го березня 1994 року.

Запрошення для участи було надане „Волейболом Канади" і прийняте Українською Волейбольною Асоціяцією. Іншими учасниками канадських змагань-94 будуть Канада, З'єднанні Стейти та Китай.

Минулого року в канадських змаганнях з жіночої відбиванки виступили учасники з Канади, Японії, Бразилії та Росії.

Національна жіноча відбиванкова дружина України є однією з кращих у світі. Нещодавно вона з результатом 3:0 перемогла Росію та Німеччину.

ЛЬВІВ. — Як повідомили у Стрийському військовому комісаріяті, від служби в українській армії 1993 року ухилилися в області 40 осіб. Для того, щоб народ знав імена своїх „героїв", військовий комісар Ілля Федорук оприлюднив у місцевій газеті „Гомін Волі" імена всіх дезертирів і попередив, що коли вони не з'являться до визначеного часу на комісію, проти них буде порушена карна справа.

Р. Валлєнберґ співпрацював з військовою розвідкою ЗСА

Оттава. — Канадський журналіст Марк Ейблі у статті, надрукованій в монтреальській „Ґазетт", повідомив, що шведський дипломат Рауль Валлєнберґ, який врятував від смерти в нацистських таборах тисячі мадярських жидів і сам загинув у сталінській катівні, був зв'язаний з американською військовою розвідкою, хоч, цілком можливо, і не знав про це. М. Ейблі став першим журналістом, якому вдалося ознайомитися з недавно розсекреченими матеріялами Сі-Ай-Ей у „справі Валлєнберґа".

Автор вивчив у Крайовому архіві ЗСА, куди Сі-Ай-Ей недавно передало ці матеріяли, 19 грубих досьє, кожне з яких містить телеграми, рапорти і донесення офіційних розвідників, листи, газетні вирізки, які мають відношення до долі Валлєнберґа.

З матеріялів видно, що безпосереднім начальником Валлєнберґа у Стокгольмі в останні місяці війни був Івер Олсен, який не тільки працював для Ради у справах втікачів (СДБ), створеної у січні 1944 року, але й був аґентом Відділу стратегічних служб (ОСС), попередника Сі-Ай-Ей. „Валлєнберґ в дійсності не був дипломатом. Він діставав інструкції і гроші від СДБ. Аґенти, подібні до Валлєнберґа, постачали ОСС цінні розвідувальні інформації", — пише М. Ейблі.

Журналіст покликується на ряд документів, в яких зустрічалося ім'я Валлєнберґа, хоч і пише, що лякомічність і алегоричність цих секретних матеріялів не дають можливости скласти чітку уяву про те, чим конкретно займався шведський дипломат. Наприклад, його прізвище згадується в американському секретному донесенні, відправленому в листопаді 1944 року з Італії, в якому говориться про якісь загадкові „контакти" Валлєнберґа і про хід виконання „важливого шведського пляну". Наводиться прізвище Валлєнберґа і в листі, якого передав з Вашінґтону співробітник ОСС Ричард Гелмс, який багато років пізніше зайняв пост керівника Сі-Ай-Ей.

Про причетність Валлєнберґа до американської розвідки, твердить Ейблі, відноситься меморандум Сі-Ай-Ей з 1982 року. В ньому небажання розвідувального управління розголошувати деякі з давніх документів ОСС пояснювалося „можливим поганим впливом їх опублікування на справу Валлєнберґа".

М. Ейблі вважає, що в якійсь мірі вина за арешт Валлеєнберґа у січні 1945 року в Будапешті і його трагічну долю як в'язня сталінських таборів лежить і на ЗСА, бо в роки війни вони ділилися секретними інформаціями зі Совєтським Союзом.

У СВІТІ

УРЯД В ТОКІО офіційно відкинув твердження деяких західніх газет, зокрема лондонської „Санді Таймс", нібито Японія створює власну яверну зброю і вже володіє всіма необхідними матеріялами та технологіями. На спеціяльній пресовій конференції заступник міністра закордонних справ Кунігіко Сайто заявив: „Зовсім неможливо, щоб ми відмовилися від своїх трьох неядерних принципів — не мати, не виготовляти і не ввозити ядерної зброї". К. Сайто підкреслив, що Токіо не може собі дозволити ризикувати миром в Азіятсько-Тихоокеанському реґіоні, а також добробутом власної країни.

РОСІЙСЬКИЙ ЕКОЛОҐІЧНИЙ видавничий центр ЮНІКОРН, покликуючись на заяву міністра атомової енерґетики Росії Віктора Міхайлова, повідомив, що ядерні запаси колишнього Совєтського Союзу були набагато більші, ніж вважав Захід. На кінець 1986 року арсенали Москви становили 45,000 боєголівок і бомб — на 12,000 одиниць більше, ніж офіційно числилося, і вдвічі більше, ніж на той час їх мали З'єднані Стейти. До того ж, Росія має 1,200 тонн збагаченого урану. Це вдвічі більше, ніж значилося згідно з підрахунками експертів Адміністрації Дж. Буша. 1,200 тонн урану вистачить, щоб виготовити 75,000 атомових бомб такої потужности, яку мала ґірошімська.

НАРОДНИЙ КОНҐРЕС Лібії закликав країни члени Союзу арабського Маґрібу іґнорувати санкції, запроваджені проти Лібії Організацією Об'єднаних Націй. Членами Союзу арабського Маґрібу є, крім Лібії, Марокко, Альжир, Мавританія і Туніс. Резолюція лібійського конґресу вимагає від Ради безпеки ООН притягнути до кримінальної відповідальности американців, що віддавали наказ про повітряний напад на Тріполі і Бенґазі в 1986 році, у висліді якого загинуло 37 лібійців. Як відомо, санкції ООН проти Лібії були запроваджені у зв'язку з небажанням Муамара Каддафі видати двох лібійських терористів, причетних до знищення американського пасажирського літака в 1988 році, коли жертвами злочину стали 270 осіб.

УРЯД ІЗРАЇЛЯ вирішив створити допоміжні поліційні підрозділи на контрольованих територіях. До їхнього складу увійдуть мешканці нових жидівських поселень на західньому березі Йордану. Водночас уряд дозволив створення таких самих палестинських підрозділів поліції, які, на думку поселенців, будуть джерелом тероризму. Запобіжні заходи уряду не змогли заспокоїти поселенців, в їхніх селищах далі відбуваються масові демонстрації проти політики прем'єра Їцака Рабіна, яку мешканці жидівських поселень на західньому березі Йордану трактують як національну зраду. В понеділок, 31-го січня, поліція заарештувала Йосифа Беґуна, колишнього совєтського політв'язня, і 30 його прихильників. Вони мали намір заснувати ще одне нове поселення.

В ПОНЕДІЛОК, 31-ГО СІЧНЯ, турецькі військові літаки під час бойової операції проти формацій забороненої Курдської робітничої партії помилково скинули бомби на прикордонні іранські села Коні-Зард і Нокан. Загинуло дев'ять і ранено 19 мирних осіб. Генеральний консул Туреччини відвідав шпиталі, де лікуються ранені, і пообіцяв, що „подібні помилки більше не повторяться". Іран вимагає від Туреччини офіційного вибачення і фінансової компенсації жертвам „неправильного" бомбардування.

МОСКВА ПОГОДЖУЄТЬСЯ НА БОМБАРДУВАННЯ СЕРБІВ

Москва. — Як інформує агентство Ассошієйтед Пресс, міністер закордонних справ Росії Андрей Козирєв заявив, що Москва підтримає рішення ООН щодо бомбардування сербських військових укріплень в Боснії — після того, як командування НАТО потрактує цю акцію доконечною для захисту „голубих шоломів".

На це запевнення А. Козирєва спостерігачі звернули увагу тому, що воно суперечить заявам інших російських політиків. Наприклад, проти застосування збройної сили виступив прем'єр-міністер Росії Віктор Черномирдін. А лідер російської Ліберально-демократичної партії Владімір Жіріновський, який саме тепер перебуває в Боснії, обіцяє військову допомогу для боснійських сербів. Виступаючи на багатотисячному вічу в місті Бієліна, В. Жіріновський закликав сербів протистояти тискові Заходу і заявив: „Якщо хоч одна бомба впаде на сербів, це буде розглядатися як напад на Росію".

Офіційне наставлення Росії А. Козирєв оприлюднив після зустрічі зі співголовами мирної конференції в питаннях колишньої Юґославії Дейвидом Овеном і Турвальдом Стольтенберґом, які роблять все для того, щоб ворогуючі боснійські сторони повернулися за стіл переговорів. Щодо погроз з боку В. Жіріновського, то Т. Стольтенберґ відверто висловився в тому сенсі, що голову російських ліберал-демократів не варто трактувати поважно. А. Козирєв сказав ще гостріше: виступ В. Жіріновського є цікавий хіба з погляду медицини, а не з точки зору політики.

Генерал М. Айдід створює тимчасовий уряд Сомалії

Магадішу, Сомалія. — Лідер Сомалійського національного аліянсу генерал Мохаммед Айдід заявив, що розпочинає процес формування тимчасового уряду. Спостерігачі трактують цю його заяву як своєрідне нагадування, що військовий контингент ООН мусить залишити країну. Відомо, що З'єднані Стейти та інші західні держави плянують вивести свої формації до 31-го березня, однак ООН вирішила зберегти в Сомалії свій миротворчий контингент в кількості до 16,000 вояків.

„Голод в нашій країні закінчився і потреба у присутності контингенту ООН відпала сама по собі" — заявив дорадник генерала М. Айдіда в зовнішньополітичних питаннях Мохаммед Гассан Авале. Спочатку місія ООН у Сомалії мала своєю метою розподіл гуманітарної допомоги серед голодного населення, але відтак „голубі шоломи" були втягнуті у збройні сутички зі сомалійськими бойовиками, а ще пізніше — у справжню війну.

Неуспішні спроби політичного розв'язання конфлікту і велике число вояків миротворчих сил, що загинули від рук айдідівців, змусили керівників західніх країн прийняти рішення про виведення своїх військ. Тепер генерал М. Айдід домагається, щоб Сомалію залишили також „голубі шоломи".

В АМЕРИЦІ

АМЕРИКАНСЬКА Адміністрація дозволила в'їзд в ЗСА Ґеррі Адамсові, лідерові партії „Шин фейн", яка є політичним крилом терористичної групи Ірляндської республіканської армії. У вівторок, 1-го лютого, Ґ. Адамс прибув в Ню Йорк на конференцію з проблем миру у Північній Ірляндії. Кілька тижнів тому Державний департамент відмовив лідерові політичного крила ірляндських терористів у праві в'їзду в Америку. Це несподіване рішення зв'язане з тиском на Адміністрацію ірляндсько-американського лоббі у Конґресі. Серед прихильників рішення були сенатори-демократи Едвард Кеннеді і Деніел Патрик Мойниген. Минулого тижня представники Адміністрації прийняли рішення дозволити в'їзд лідерові партії „Шин фейн" при умові, що він осудить насилля і тероризм. Представник Державного департаменту сказав, що це відкриє нові перспективи в досягненні миру на північноірляндській землі.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР Воррен Кристофер зустрівся з міністром закордонних справ Латвії Ґеорґсом Андреєвсом. На переговорах обговорено багато питань, але одним з головних було питання виведення російського війська з Прибалтики. В. Кристофер підкреслив, що Вашінґтон надає великого значення якнайшвидшому виведенню російського війська з Латвії і надіється, що Москва виконає свої зобов'язання. Нині в Латвії залишається 15,000 російських військовослужбовців. Переважно це чистини протиракетної оборони і служби раннього сповіщення. Латиський уряд турбується, що присутність російського війська затягнеться, і настоює на американському втручанні.

ГОЛОВА ФЕДЕРАЛЬНОЇ резерви Алан Ґрінспен повідомив, що головний банк країни піднесе банківський відсоток. Такий захід потрібний для боротьби з інфляцією. В той же час А. Ґрінспен не зміг повідомити, яким буде новий банківський відсоток. Вважають, що остаточно про це стане відомо в кінці тижня після обговорення у Конґресі. Ґрінспен відкинув твердження, що таке підвищення відіб'ється на покупній можливості американців, а також на рівні виробництва: „Це єдиний захід, який ми можемо вжити, щоб зупинити інфляцію". Коментатори підкреслюють, що Федеральна резерва не підвищувала банківський відсоток від 1989 року, з часу початку рецесії.

65 ГАЇТЯНЦІВ, які намагалися нелегально дістатися до ЗСА, тепер перебувають у центрі Служби іміґрації і натуралізації (СІН). Берегова охорона перехопила коло побережжя Фльориди невеликий човен з цими гаїтянцями. Коли човен приплив до американського берега, дев'ятеро осіб намагалися вибратися на сушу, використовуючи плоти та інші засоби. Всіх їх зразу ж затримали. Решта 56 осіб залишалися на покладі і очікували прибуття співробітників СІН і Берегової охорони. За словами представника іміграційної служби, ті, які не зможуть претендувати на статус політичного втікача, будуть негайно депортовані на батьківщину.

SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holydays by the Ukrainian National Association, Inc at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні:
(202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send adress changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку-$22.00, на 3 місяці-$12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали. Незамовлені матеріали повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою.

За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Злочин у спорті

Одним із найкращих зовнішніх проявів життя і дії людини є спорт. Його суть, значення і ціль схоплені у короткій староримській сентенції ,,У здоровому тілі, здорова душа". Але політичні й соціяльно-економічні системи у новітній історичній добі погано відбилися на спорті у деяких країнах. У Совєтському Союзі спорт — як усе тамтешнє життя — став однією із клітин державної машини. Змагунів різних ділянок спорту вишколювали на державний кошт від дитинства і вони мали поширювати славу СССР у широкому світі. Щоб змагуни здобули кращі осяги у міжнародних змаганнях давали їм стимулюючі наркотики. Олімпійський Комітет знав про це, але допускав совєтську дружину, бо СССР був могутньою великодержавою. Очевидно, осяги всіх різнонаціональних змагунів, у тому числі українців, ішли на рахунок росіян.

В Америці створилася інша ситуація, інша проблема. Тут усе скомерціялізоване, усе відбувається під знаком бизнесу. Скомерціялізовано й деякі ділянки спорту. Спорт став джерелом заробітку одиниць і заробітку власників різних дружин. Величезні стадіони вміщають кількадесят тисяч глядачів, які платять вступ по 10 і більше долярів і разом одна така гра приносить сотні тисяч зиску. Воно довело до деяких дивоглядів. Змагун у кошиківці на 7 стіп високий — як правило чорний, чи сильний і зручний футболіст або бейзболіст підписує умову з підприємцем буквально на мільйоновий річний заробіток. У такій ділянці спорту, як американський футбол, виявилася у змаганнях брутальність і тепер кожний футболіст мусить носити шолом, подібний до шолома середньовічних лицарів, коли не було ще стрільної зброї, а лицарі воювали мечами.

Спорт відрізняється від руханки (гімнастики) чи щоденного 15-хвилинного бігання — шляхетним індивідуальним чи гуртовим суперництвом. Те суперництво вимагає джентлменських манер. Суперники тенісу чи гокею подають один одному руку перед і після розгри без уваги на те, хто виграв чи програв. І тому це дуже рідкі випадки шахрайства у спортових змаганнях, — воно буває у боксі, коли підприємець-організатор змагання згори домовляється, хто має ,,виграти". Але це дуже рідкі випадки.

Від якого місяця всі американські телевізійні мережі й усі газети повні інформацій і коментаторів з приводу вийняткового злочину у спорті. Коли змагунка фігурної їзди на ковзанах Ненсі Керріґен вправляла на льоду у Дітройті, приготовляючись до виступу на крайових першенствах, — підскочив до неї один напасник і вдарив її в коліно грубою палицею. Напасника арештували, — в ході слідства арештували дотепер чотирьох мужчин, між ними особистого охоронця Тоні Гардінґ. Цей останній сказав, що про плян нападу на Ненсі знала її суперниця, Тоні Гардінґ. Те саме заявив колишній чоловік Т. Гардінґ. У кожному злочині слідчі органи найперше стверджують, хто користає з того злочину, кому той злочин був потрібний. Автоматично виринула підозра, що цю змову затіяно, щоб не стало грізної суперниці Н. Керріґен, яка не могла через згадану її контузію докінчити змагання. Тоню Гардінґ переслухували 10 годин. Вона заперечує, що непричетна до злочину і дізналася про нього вже після нападу на Ненсі. Її не вірять. Висліду слідства ще не проголошено. Якщо воно виявить участь Тоні у змові — її арештують і тоді не тільки не допустять її на Олімпійські Ігри, а скінчиться її спортова кар'єра. Бо злочин у спорті — це ганьба. Україна візьме участь в Олімпійських Іграх у Норвегії. Найбільші шанси на виграну мають українські змагуни з фігурної їзди на ковзанах.

Олександер Серафин

СХОПИ МОМЕНТ, УКРАЇНО!

У половині січня, президенти України, Росії і ЗСА підписали угоду про ліквідацію ядерної зброї України. За це, ЗСА і Росія гарантують її безпеку як без'ядерної держави, запевняють повну інтеграцію її території, дадуть компенсату за уран з ядерних боєголовок і економічну допомогу. В основному, Україна отримає це, що вимагала Верховна Рада в листопаді 1993 року, коли ратифікувала Старт-1. Угода дає Україні сприятливу нагоду вийти з глухого кута проблем безпеки. Україна здобула це, що хотіла, —міжнародне визнання. Вона повинна схопити цей момент і поступати вперед.

Про значення цієї угоди багато і довго говоритиметься у Києві, Москві та на Заході. Це вагомий історичний момент. Україна ,,відкупилася" в очах Заходу і Верховна Рада не повинна допустити до цього, щоб цієї угоди не виконано.

Після обіцянки в 1991 році вивести всю тактичну і стратегічну ядерну зброю до Росії, Україна, протягом останніх двох років, ставила різні причини, чому цього зобов'язання не могла виконати. Деякі з цих причин були слушні. Тим вона звернула на себе увагу світу, але також вчинила велику тактичну помилку, що стала для України дуже коштовною. Цей вчинок зробив Україну в очах світу безвідповідальною і здібною наразити на небезпеку міжнародний спокій своїми дебатами з Росією. Україна робила враження, що займається ядерним шантажем, який загрожував відштовхнути від неї Росію і Захід. Деякі законодавці України були і є під враженням, що ядерною зброєю можуть ефективно протиставитися Росії. Західні провідники виявляли своє незадоволення з такої поведінки України. Для України і Росії необхідно знайти мирний спосіб співжиття, який уникав би постійної війни нервів.

Голова Комісії Верховної Ради з питань оборони Володимир Леміш вважає, що Президент Кравчук отримав уповноваження свого парляменту на підписання угоди про ядерне роззброєння, якщо умови цієї угоди не суперечать умовам, висунутим під час ратифікації Верховною Радою Старт-1. З такою думкою є згідний колишній міністер оборони ген. К. Морозов, директор Інституту Стратегічних Студій академік С. Пирожков та інші. Не годяться з такою інтерпретацією В. Чорновіл та інші впливові особи в Верховній Раді і поза нею.

Дехто в Україні вважає цю угоду ,,капітуляцією" перед Америкою. Треба бути наівним, щоб думати, що незалежність може бути забезпечена ядерною зброєю, гарантіями Заходу чи його фінансовою допомогою. Такі акції можуть бути тільки побічними та помічними факторами. Головною передумовою незалежности є єдність народу, упевнення у свою національну ідентичність, що спільно творять засоби самооборони, тобто в єдності і продуктивності є сила народу.

Утримання ядерної зброї з'їдає великі ресурси, на що Україна не може собі дозволити. Присутність ядерних боєголовок на території України також становить постійну загрозу катастрофи. Незалежності України тепер грозить більше внутрішній економічний занепад, ніж Росія. У рамках угоди Україна матиме ядерну зброю ще сім років. У теперішніх економічних умовах, Україна не зможе встоятися.

Крім економічної допомоги, передбаченої підписаною угодою, прийдуть інші. Західні експерти вважають, що Україні потрібна економічна допомога, але вони ставлять без'ядерність як перешкоду в допомозі. Модернізація української промисловости не може збутися без чужого капіталу і техніки.

Ставши без'ядерною, Україна має можливість стати членом НАТО і, в дальшому майбутньому, членом Европейського Союзу. Натомість, коли Україна залишить собі ядерну зброю західні країни ігноруватимуть Україну, будуть відокремлюватися від неї. Вона не матиме жодних можливостей тісної співпраці зі Заходом, Президент Клінтон уже запросив Україну стати членом ,,Партнерства в ім'я миру", як також запросив Президента Кравчука до Вашінгтону на березень ц. р. Клінтон обіцяв допомогти Україні у її економічних і політичних реформах.

На жаль, переважна більшість провідників України, не бажає справжніх економічних реформ, які є абсолютно конечні і доволі запізнені. Без реформ і допомоги зізовні, Україна впаде жертвою бездії, від чого не збавить її навіть ядерна зброя.

Стефан Вельгаш

,,Безкоштовні" гіпотечні позички?

Саме тепер, коли відсоткова стопа найнижча за 25 років, багато власників домів стараються перефінансувати свої існуючі гіпотечні позички. Є різні фінансові установи, котрі з цієї нагоди уділяють так звані ,,безкоштовні" гіпотечні позички (морґеджі). Ці ,,безкоштовні" позички не враховують будь-які відсотки (,,пойнтс") за позичку, ані кошти пов'язані з ,,апрейзал фі" (перевіркою стану хати) і кошти правника.

Правда, такі ,,безкоштовні" позички вимагають переважно піввідсотка більше ніж звичайна гіпотечна позичка, котра вимагає всіх вищезгаданих видатків. Скільки буде власник дому платити за цю позичку?

Якщо підрахувати всі кошти пов'язані з звичайною гіпотечною позичкою, котра враховує такі кошти як оплата за оцінку, пункти, оплата правника та різні інші оплати — разом все може винести від приблизно 2 до 3 відсотків суми позички. Скажім, наприклад, що позичка на 150,000 дол. має незмінну відсоткову стопу — 7 відс. впродовж 15 років, тоді всі кошти пов'язані з перефінансуванням можуть винести від три до чотири і пів тисяч долярів.

Якщо порівняти так звану ,,безкоштовну" позичку до вищезгаданої позички, тоді ,,безкоштовна" позичка в сумі 150,000 дол. на сім і пів відсотків через 15 літ винесе вам коло 7,000 долярів або 5 відсотків від суми позички. В такому випадку ,,безкоштовна" позичка вимагає до 3,000 дол. більше від звичайної позички.

Звичайна позичка в сьогоднішній тісній економіці є кращою пропозицією.

Переважно економісти радять, що різниця між відсотковою стопою на існуючій позичці і відсотковою стопою нової позички повинна бути хоч 2 відс., щоб перефінансування оплачувалося.

Якщо ви думаєте про купно вашого дому, або про перефінансування існуючої позички, тоді ви повинні добре перевірити, що властиво різні фінансові установи обіцюють вам? Коли шукаєте за гіпотечною позичкою, ви повинні конечно подумати про Український Народний Союз. УНСоюз уділяє своїм членам в Канаді і Америці гіпотечні позички тільки від одного до триродинних домів, де живе власник.

УНСоюз уділяє гіпотечні позички для потреб своїх членів і уділяє відсотки, які конкурують з відсотками у вашій околиці. УНСоюз уже довгі роки уділяє гіпотечні позички своїм членам, а це рівнож підсилює нашу громаду. Представники УН Союзу є готові допомогти у рішенні, яка вам позичка потрібна на базі вашої фінансової ситуації.

Щоб дістати більші інформації про гіпотечні позички, аплікацію для отримання позички, або про членство, проситься зателефонувати на число (201)451—2200 або 1(800) 253—9862 поза Ню Джерзі).

Раїса Руденко

ЗОЛОТО ДОНЕЦЬКОЇ ЗЕМЛІ

Про те, що в Донбасі є промислове золото, знали давно. Принаймні чутка про це ще наприкінці минулого століття облетіла всі країни Европи, наробивши немало переполоху: адже в Донбасі навіть без золота видобували майже п'ятдесят корисних копалин, і працював там не тільки російський капітал.

Незабаром чутка підтвердилася. Підприємець А. Ґлєбов, який знайшов на Нагольному кряжі золоту жилу, смакуючи очікувані багатства, збудував шахту, електростанцію для її обслуговування, а також збагачувальну фабрику. Закипіла робота. Але...металу, за який споконвіку гинули люди, ледь здобули близько восьми кілограмів. А далі скільки не копали, скільки не збагачували породу — ні грама. Ґлєбов не міг віддати борги і застрелився.

На початку 60-их років уже нашого століття міністер вугільної промисловости України Микола Худосовцев розпорядився на тому місці, де зазнав краху Ґлєбов, пройти пошукову свердловину. І навіть ця, єдина свердловина засвідчила, що золото є, але вміст незначний. Тогочасні керівники вирішили, що шкурка не варта вичинки. Пошуки припинилися, бо в СССР було досить дешевого сибірського золота.

А от незалежній Україні із золотого фонду колишнього Союзу не дісталося нічого, тому й почали шукати догоцінних металів на всій території молодої держави. Невеликі поклади знайдені поблизу Карпат, згодом у Кіровоградській та Дніпропетровській областях. Не забули і про Нагольний кряж. Цього разу допомогла наука. Нагольний кряж лежить по так званій лінії розлому О. Карпинського. Цей розлом простягнувся від Північного моря через Голляндію, Данію, Німеччину, Польщу, Білорусь, Україну, Ростовську область і Калмикію Російської федерації, Казахстан, Узбекістан і Китай, аж до Тихого океану. В його межах виявилася і нафта Північного моря, і Придніпровсько-Донецька западина з нафтовими та газоконденсатним родовищами, і багатий на корисні копалини півострів Манґишлак і Бухаро-Гівінські ґазові родовища, і недавно відкриті нафтові поклади в Південному Китаї.

Українські геологи теж давно звернули увагу на Придніпровсько-Донецьку западину. Доктор геолого-мінералогічних наук Владилен Краюшкін, який сповідує гіпотезу про неорганічне походження нафти, з групою колеґ приступив до пошуків такої нафти у згаданій западині. І знайшов. Та це окрема тема. Все це підтверджувало концепцію доктора геолого-мінералогічних наук Бориса Панова про те, що по лінії розлому Карпинського, окрім нафти і газу, концентруються також родовища поліметалевих руд і благородних металів. І він вирішив повернутися до Нагольного кряжу, а його колега Анатолій Іванов запропонував свою методу пошуку золота. Згідно з його методою, до уваги бралися не лише геологічні, а й географічні чинники, враховувався рельєф місцевости. На думку Іванова, в реґіоні Нагольного кряжу геотермальні розчини, у складі яких є свинець, золото, срібло, повинні текти в певному напрямку і створювати рудне тіло.

На Нагольному кряжі знову заклали нову свердловину і переконалися, що золотосна руда тут є. Так званий рудний інтервал тягнеться з перервами від глибини 550 метрів до глибини 1,200 метрів. На окремих ділянках вміст золота на тонну руди становить 28 грамів, а срібла — 100.

Отже, промислове золото в Україні знайдено, треба його лише добути. Знову на перешкоді економічна криза, тому Донецький технічний університет домовився з Утрехтським університетом з Голляндії та Інститутом геофізики Академії Наук України про спільну працю над проєктом добування корисних копалин по лінії розлому Карпинського. Голляндія перебуває в однакових з Донбасом геологічних умовах. Українські та голляндські науковці клопочуться, щоб Европейський Економічний Союз включив проєкт до своєї програми ,,Европроба".

Олександра Черненко

Симфонічна поема Ліста

Звуками котяться в барвному зриві
Дні перелетні у безвість кудись.
Тіні та світла вогні мерехтливі
Бризкають згадками в простору вись.

Чую, як стукають сльози нещасних
Клявішів болем у неба бетон.
Бачу, як розпач із хмар громогласних
Градом спадає в ридань унісон.

Усміхи добрі на лицях веселих
Трелями зелень вдягає в полях.
Сонця возами крізь арку веселки
Небо в'їжджає на землю в піснях.

Смуток і радість, біль і розкоші
Блискають барвами тонів земних.
Скрипка пришита з сурмою на ноші,
Що почуваннями грає на них.

Очі далекі, забуті донині,
Спогадом липнуть до серця струни.
Сірі та чорні, зелені та сині
Креслять акордами рожі й терни.

Музика кіньми біжить по дорогах,
Дзвоном підков розстеляє знаки.
Слід їх малює на пам'яті тогах
Ритмом давно вже минулі роки.

1975.

(Із збірки поезій ,,Паломник", Київ 1993)

Д-р Тамара Булат

,,... ДАЛЕКО КРАЩЕ ВІД СОЛОВЬЯ..."

I

Для всіх Ви відомий, славнозвісний
співак-premier Іван Козловський..."
Марія Заньковецька

,,Український Тижневик" (1994, ч. 1, 2-го січня) опублікував сумну звістку про смерть оперного співака Івана Козловського, що сталося 21-го грудня 1993 року. Російське радіо поспішило сповістити закордон про приналежність співака до ,,російської артистичної еліти, який одержав всі реґалії, на котрі міг розраховувати радянський артист" і що ,,важко уявити Москву без Козловського", хоча й не могло замовчати, що у день свого 90-ліття він співав із учнями хору його рідного села Мар'янівка, що під Києвом. О, справді, це була хвилююча сцена — зворушлива і омолоджуюча для Козловського і, мабуть, унікальна у вокальній практиці, коли тенор, цей назагал делікатний і недовготривалий голос, звучав із властивими співакові тембровими переливами (а не розхитаним звуком) і дивовижної чистоти інтонаціями, що пояснюється абсолютним музичним слухом і природною постановкою його голосу. Іван Козловський народився 24-го березня 1900 року.

Я взялася за перо не лише тому, щоб через письмову згадку передати свій поклін великому співакові, голос якого з патефонної платівки пам'ятаю від шести років, а насамперед, щоб наголосити на українстві Івана Козловського, вказати на приналежність його єства до українського народу, до народу, а не еліти.

Цілком зрозуміло, що він, як і кожний актор, музика чи митець, прагнув визнання публіки. Обдарування швидкого перевтілення дозволяло йому з'являтися в образі романтичного героя навіть у буденному житті. Спалах фантазії приносив задоволення. Акторство допомагало йому зберігати особистість, а ще, на мою думку, — маску аполітичности. Адже утримати свою любов до всього українського, за що постраждало багато його друзів і сучасників, а при першій можливості і виявляти цю любов, наражаючись на можливі неприємності, було нелегко.

Гра в ,,чисте мистецтво" нерідко слугувала співакові в охороні його рідної пісні і звичаїв. Пригадується, як Козловський з удаваною наівністю підносив просто на сцені Київського оперного театру лекцію народної обрядовости — посипав жито-пшеницю в урядову льожу, чим приголомшив тамтешню ,,еліту".

Іван Козловський любив український церковний спів і знав його хорові традиції подібно, як знали їх Кирило Стеценко і Павло Тичина, Микола Леонтович і Олександер Кошиць. За умов навколишнього атеїстичного життя при першій нагоді залюбки віддавався красі церковного обряду. Нещодавно, зовсім випадково, розмовляючи телефоном із знайомою американкою, довідалася про одного православного прихожанина у Ню Йорку, який запізнав Івана Козловського у Туркменістані. Наш співак побував там на службі у церкві і потім похвалив голос соліста, який мав гарний бас-баритон.

Вперше я побачила знаменитого Івана Козловського саме в шатах романтичного витівника. Це було на вечорі, присвяченому пам'яті Михайла Старицького. Невелика заля київського Будинку вчених вщерть наповнена людьми. На естраді стояв стіл, накритий скатертиною, сиділи ті, хто мав виступати із спогадами і серед них син композитора Лисенка Остап Лисенко. Хтось кінчав промову за катедрою. Раптом у залі зашелестіло. З якихсь потаємних задніх дверей вийшов і стрімко попрямував до естради... Козловський. Він, наче промінь сонячного зайчика, проходив крізь щільну масу присутніх. Співак був у білих рукавичках, з тростинною паличкою, у капелюсі-,,котелку". Присутні були шоковані. Для нього ж це був звичний одяг — знаний з часів Михайла Старицького, а також форма його оперних героїв.

Пам'ятаю, що Іван Козловський був тоді в гуморі, промовляв з незвичною для ,,зборів" невимушеністю, натхненно співав. Він опинився у рідній українській стихії, серед своїх друзів, у знайомому будинку (один час у ньому містилося Музичне Товариство імені М. Леонтовича). А за два квартали, як піти колишньою вулицею Підвальною, було місце, де до 1930 років стояв будинок Музично-Драматичної школи М. Лисенка. Там колись почала свою педагогічну кар'єру Олена Муравйова, його перший і єдиний професор вокалу. У неї Козловський вчився в Музично-Драматичному Інституті імені М. Лисенка, який закінчив у 1920 році з відзнакою (енциклопедії подають 1919 рік).

Знав співак ще про один пам'ятний будинок, що містився на Софійському майдані. Через кілька років він довірливо привів мене до цього будинку і показав балькон помешкання на другому поверсі. ,,Тут винаймав квартиру у господині-графині, — сказав Козловський, — мій найперший вчитель співу — Олександер Кошиць. У нього я співав у хорі". На жаль, це цінне повідомлення Івана Козловського про незабутню для нього практичну науку співу я не змогла виборoти для друкованої фіксації у 1979 році. За вказівкою тодішнього редактора журналу ,,Народна творчість та етнографія" ім'я Кошиця було викреслене з моєї статті ,,Українські народні пісні та романси в репертуарі І. С. Козловського (До проблеми виконавської інтерпретації)" (вказ. журнал, 1980, ч. 3). Не допоміг і арґумент, що у цьому самому журналі ще з 1966 року була опублікована стаття про Кошиця.

Незабаром випала нагода ближче познайомитися з Іваном Козловським, коли ми прийшли до нього з моєю прителькою, тоді молодою композиторкою Богданою Фільц, яка хотіла подарувати йому свої романси. Співак не дуже добре себе почував, і заздалегідь було обумовлено, що наша візита буде короткою. Проте сталося навпаки. Іван Козловський не відпускав нас і просив ще посидіти — його цікавили новини київського життя, яке в 1960 роки було бурхливим і обнадійливим. У розмові брав участь господар помешкання на вулиці Пушкінській, у минулому соліст Київської опери на ім'я Євдоким Циньов. Він нещодавно повернувся із заслання. Козловський казав, що він завжди зупиняється тут, як приїздить до Києва. Відчувалося, що друзів зв'язували якісь життєво випробувані ниточки, і саме це породжувало щирість і взаєморозуміння. Їхній стиль спілкування нагадував змагання у дотепах та іронічних репліках.

Продовження буде.

У вічну пам'ять О. Соколові

Дня 27-го грудня 1993 року навістила вашінгтонську українську громаду сумна вістка: На 81-му році життя відійшов у вічність довголітній член громади св. п. Олекса Сокіл.

В особі покійного вашінгтонська громада втратила ревного пластуна, учителя, патріота та батька численної родини.

Із жалібного слова свата покійного д-ра Еміліяна Бея, який промовляв до зібраних на похоронних відправах, ми дізналися дещо більше про життя небіжчика.

Олекса Сокіл прийшов на світ в родині селянина, дня 28-го березня 1912 року в селі Гребінці, Жовківського району Львівської области.

До української гімназії ходив у Львові і там здавав матуру. Вже в гімназії належав до Пласту і до таємної організації українських націоналістів ОУН, чим наразився на переслідування з боку польської поліції.

За порадою проводу ОУН, в 1932 році виїхав до Женеви і там студіював політичну економію. Водночас став також інструктором сина св. п. голови ПУН-у, полковника Коновальця, та його секретарем.

В 1941 році відвідав Україну, і саме тоді німці заарештували його й разом з іншими членами ОУН запроторили до концентраційного табору в Саксенгавзен, поблизу Берліну. Там просидів небіжчик аж до 1944 року. По закінченні війни він виїхав до Риму, де працював в ІРО, допомагаючи нашим втікачам, а притім виконував обов'язи секретаря в канцелярії св. п. Архиєпископа Бучка.

В 1950 році покійний виїхав до Ню Йорку і тут одружився з американкою словацького походження Марією Лабай. В. Ню Йорку також доповнив свої студії магістеркою зі статистики. В 1965 році сім'я Соколів перенеслася до Вашінгтону, бо покійний дістав посаду у федеральному Департаменті праці, де був зайнятий повних 20 літ.

У Вашінгтоні брав активну участь в Пласті, в школі Українознавства, був секретарем Осередку Праці НТШ.

В серпні 1993 року покійний знову відвідав Україну. Побува в рідних Гребенцях, Києві, Львові та інших більших містах. Ці відвідини спричинили погіршення і так вже слабкого його здоров'я.

На похоронах від Осередку Праці НТШ у Вашінгтоні прощав також покійного голова Осередку д-р Іляріон Калиневич. Він дякував Небіжчикові за його співпрацю в НТШ та згадав деякі прикмети св. п. Олекси як патріота та взірцевого батька численної родини.

Покійний і його дружина Марія вивели у світ і дали високу освіту всім своїм шістьом дітям. Це досягнення у їхньому житті неабиякої ваги!

Родичам залежало також дуже на цьому, щоб усі їхні нащадки були виховані в українському дусі. Всі діти Соколів навчалися в школі українознавства, де також учителювали їхні батьки. Й коли ці діти, вже разом з дев'ятьма внуками, прощають свого батька і дідуся, то вони мають підставу гордитися його життям. Їхній батько і дідусь відійшов від нас, сповнивши совісно свої обов'язки — як патріярх родини, український патріот і активний член Вашінгтонської української громади. „Хай добре ім'я св. п. Олекси Сокола ніколи не забудеться у нашій громаді!" — Так закінчив своє слово І. Калиневич.

По похороні, на тризні, яка відбулася в готелі Голидей Інн в Калвертон, Мд., промовляли ще інж. Іван Скіра, мгр Теодор Царик і від ордену „Лісових Чортів" — мгр Микола Ставничий.

Отак попрощала вашінгтонська українська громада с. п. Олексу Сокола. Хай земля, хоч чужа, але гостинна, буде йому легкою!

Іляріон Калиневич

Про працю Товариства Української Мови в Чикаґо

„Складаємо Вам вдячність за книжки. Вони відкривають очі, бо ми жили у постійній темноті", — пише на адресу ТУМ Володимир Заремба з Дніпропетровського. Подібних листів надходить чимало.

Товариство Української Мови (ТУМ) в Чикаґо засноване 1990 року. Його головою і душею є проф. Віра Боднарук та її чоловік Богдан. Протягом цього часу зібрано і вислано сотні примірників книжок, журналів, подручників, дитячої літератури — понад сім тонн. Це книжки видані переважно в діяспорі. Їх вислано до 36-ох різних осередків ТУМ в Україні, переважно її східньої та південної частини, а також до деяких українських поселень у Росії.

Крім книжок перед референдумом 1991 року вислано також 15 диктофонів, телефон, друкарську машинку, касетки з українськими піснями та оповіданнями, кантелярійне приладдя і папір. Кошти на покриття поштової оплати приділяються з членських вкладок (10 дол. річно), добродійних датків і частково від Товариства Сприяння Народному Рухові України в Чикаґо, якого ТУМ є членом.

У 1990, 1991 і 1992 році Віра і Богдан Боднаруки відвідали в Україні багато осередків ТУМ, що його тепер перейменовано на Т-во „Просвіта" ім. Тараса Шевченка. Це було неоціненні зустрічі зі земляками, які додали їм віри й запалу до їхньої праці для відродження української мови.

ТУМ в Чикаґо співпрацює з ТУМ в Ню Йорку, що його очолює д-р Роман Воронка. Наскільки мені відомо, більше осередків ТУМ в діяспорі немає.

Звичайно, висилання літератури в Україну пов'язане з листуванням. Наведемо кілька цифр: в Україну вислано 462 листи, кореспонденція на місці — 1316 листів (повідомлення, звіти тощо). Все це лише загальні дані, які не вповні говорять про суть, зміст і мету цієї праці. Щоб відчути і зрозуміти вартість і важливість цієї праці, треба прочитати кілька листів з України. Вислови вдячности і подиву не розказати словами.

Для повнішого уявлення ситуації подаю кілька уривків з листів.

Миколаїв: „Щиро вдячні Вам за українські книжки та журнали, що Ви надіслали нам... Ми збираємо бібліотеку 'Просвіти', і надіслані Вами матеріяли ввійдуть до фонду цієї ще невеликої бібліотеки. Отож, будемо вдячні Вам, якщо і надалі надсилатимете нам книжки... Щире Вам вітання та побажання нашої спільної роботи для відродження національної свідомости на українському Півдні — цієї роботи тут у нас непочатий край. **Василь Сліпець**".

Кіровоград: „Книжки і журнали викликали у всіх нас величезне захоплення... Було вирішено передати їх на катедру української літератури, де ними користуються майбутні вчителі української мови. Ваші книжки стали також великою допомогою студентам і викладачам інших гуманітарних факультетів. Східня Україна вкрай потребує подібної літератури. **Григорій Клочек**".

Запоріжжя: „При отриманні приміщення Товариства книги будуть передані до читальні... Дуже вдячні за диктофон. Я активно використовую його при заняттях у недільній школі... Товариство 'Просвіта' в Запоріжжі передало Ваш дарунок Запорізькому державному Українському Національно-Культурному Центрові 'Народний дім'. Дуже дякуємо! **Володимир Бойко**".

Херсон: „Повідомляємо, що Херсонське Товариство 'Просвіта' отримало від Вас цінні книжки і журнали, які розподілили первинним осередкам. Щиро вдячні Вам за такий духовний дарунок — при нинішньому книжковому голоді він нам вельми потрібен... **Микола Братан**".

Кривий Ріг: „Перш за все висловлюємо подяку за Вашу турботу про відродження України, в чому сприяють Ваші дії в далекій Америці. Вдячні за чудову бібліотеку, яку Ви зібрали і надіслали до нашої громади. Література, якої ми були позбавлені багато десятиліть, нарешті вертається до нас. Читання літератури радує кожного і змушує сумувати за втраченим часом і перекрученням світосприймання. **Людмила Зубко**".

Суми: „25-го березня ми отримали довгоочікувану бібліотеку... Це дуже багатий матеріял для вчителів і викладачів української мови, літератури. З великою зацікавленістю взялися вивчати і досліджувати літературні та публіцистичні праці з альманахів наші журналісти-краєзнавці, викладачі й студенти. Така література нас дуже цікавить, і бажано, якщо можна, отримати від Вас ще такі дарунки, а особливо дитячу літературу. **Надія Кондратюк**".

Луганськ: „Чистосердечна Вам подяка за щирість та доброту і безкорисливу любов до Матері-України... Без книжки, живого слова неможливо розвивати свою національну самобутність. Зрушення у нас невеликі, але ми надіємось на відродження краю через молоде покоління. **Богдан Пастух**".

Ужгород: „Отримали від Вас посилку. Сердечно дякуємо... Ми знали, що наші брати в діяспорі живуть інтенсивним творчим життям. Однак, судями з тієї літератури, яку Ви нам надіслали, це життя багатше й багатогранніше, ніж нам уявлялося. Гідна подиву і поваги справді подвижницька праця українців, що виконувалася далеко від рідної землі в умовах чужого оточення. **Ю. Керкеш**".

Київ: „Щира дяка Вам... На цій тяжкій, але благородній ниві (відродження) нам конче потрібна допомога. Тут ми бачимо резерв, насамперед в тому великому інтелектуальному потенціялі, який нагромадила діяспора. Прикладом такої допомоги може служити Товариство Української Мови в Чикаго. **Павло Мовчан**".

Чернігів: „Щиро вітаємо Вас і, дякуючи, повідомляємо, що дарунок отримали... Надіслана Вами література буде використана як у бібліотеці, так і в школі українознавства — тож щиро дякуємо. Якщо Ваша ласка, ми хотіли б і надалі мати від Вас ту літературу, якої ще немає в Україні. **Василь Чепурний**".

Симферопіль: „Ми ще не отримали вашого дарунку, але для нас Ваш лист — вже дарунок, це підтримка, якої нам бракує. Прочитую цього листа на батьківських зборах наших школярів, на засіданнях ТУМ. Дякуємо Вам за те, що Ви є, за те, що далеко від України змогли зберегти її в своїх серцях, за те, що саме Ви (за кордоном) зберегли нашу мову, нашу культуру і традиції. Вірю, що в Криму українці згадають, хто вони, чиїх батьків діти...

Нарешті отримали перший пакунок від Вас. Прекрасні журнали, дуже потрібні матеріяли. Вам, мабуть, тяжко собі уявити наше кримське життя... Наша національна безпринципність на кримській землі може довести до повного відриву Криму від України.

Хочу зробити бібліотеку при Товаристві, аби кожен, хто має бажання, мав можливість читати. **Алла Петрова**".

Донецьк. Уривок зі статті „Чікаго-Донецьк" в газеті „Східній часопис" з 11-го листопада 1993 року. „Треба якнайкраще розпорядитися цією літературою, щоб її побачило найширше коло читачів. Тому в Кіровограді передати її на катедри української літератури, вузів, а ми в Донецьку в першу річницю незалежности України влаштували в обласній бібліотеці виставку переданих нам книг. Успіх виставки та непідробна цікавість, з якою донеччани поставились до друкованого українського слова, що з'явилося в діяспорі, спонукало нас зорганізувати разом з обласною бібліотекою постійно діючу виставку-читальню закордонної української книги. Приходьте, не пожалкуєте... **Володимир Білецький**".

Владивосток (Росія): „Ми Вам дуже вдячні за листа, але найбільше за такий дуже дорогий для нас дарунок — книжки та журнали. Ми так дуже вдячні Вам, що навіть не знаю, як це написати в листі, щоб Ви зрозуміли цю велику нашу вдячність... Тепер ми знову хочемо почати відбудову всього українського на Далекому Сході... Після такої неволі ми нічого правдивого не знали про Україну, так що тепер ми все, що нам вдається, збираємо і бережемо. **Василь Світальський**".

Житомир: „Щиро вдячні Вам за велику і необхідну працю по наданню допомоги в національному відродженні України і розбудові її державности. Книжки ми розділили серед вчителів, а частину передали до педагогічного інституту для студентів. Хочемо, щоб Ви знали, що нам дуже приємно відчувати моральну підтримку з далекої Америки. Ваша допомога, віра в Україну робить нас стійкішими, додає впевнености. **Люба Ярмолюк**".

Чи потрібні тут ще коментарі? Ці листи віддзеркалюють весь зміст праці ТУМ і тут, і там. У них вдячність, у них потреба друкованого слова, в них подив діяспори. Було бажано, щоб більше з нас зрозуміли це та включилися в цю акцію. Напевне в наших домах багата бібліотека, якою вже не користуємося, а вона була б дуже корисна в нашій Батьківщині.

Як бачимо з листів, на цій літературі виховуються нові кадри свідомих громадян нашої держави, що стають на ноги. Це ж не так важко запакувати кілька книжок і вислати. Якщо хтось може вислати більшу кількість, то проф. Віра Боднарук дуже радо дасть Вам поради зі свого досвіду.

Пишість чи телефонуйте на: Prof. Vira Bodnaruk, 425 Ridge Ave., Clarendon Hills, Ill. 60514. Тел.: (708) 789-1615.

Володимира Демус

Діти з українського садочка в Полтаві відзначають День Матері.

Український концерт у Кривому Розі, організований Товариством Української Мови ім. Шевченка. Липень 1992 року.

Учні і вчителі республіканської спеціялізованої середньої школи ч. 65 — єдиної україномовної школи в Донецьку.

В 25-ту РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ нашої дорогої МАМИ

св. п.

МАРІЇ з Бачинських ХАРКІВ

буде відслужена заупокійна

СЛУЖБА БОЖА

з панахидою у вівторок 8-го лютого 1994 року о год. 8:30 ранку

в церкві св. Миколая у Філядельфії, Па.

Про молитви за душу покійної просять:
син — АЛЕКСАНДЕР з дружиною ЕВГЕНІЄЮ

У П'ЯТУ СУМНУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ нашого дорогого МУЖА, БАТЬКА І ДІДУСЯ

бл. п.
мґр

ІВАНА БАЗАРКА

будуть відправлені заупокійні

СЛУЖБИ БОЖІ

в четвер, 10-го лютого 1994 р. у таких церквах:

св. Юра в Ню Йорку, год. 8-ма рано;
собор св. Родини у Вашінґтоні, Д.К. з панахидою — год. 8-ма рано;
св. Андрія в Клівленд, Огайо;
манастир оо. Василіян в Ґлен Кові, Н.Й.;
українська катедра в Лондоні, Англія.

Про молитви за душу покійного просять:
дружина — НАТАЛІЯ
діти і внуки.

Ділимося сумною вісткою з родиною, приятелями і знайомими, що в понеділок, 10-го січня 1994 року упокоївся в Бозі наш найдорожчий і незабутній

бл. п.

ОСИП ФЕДОРИКА

нар. 4-го квітня 1911 року в Сколім, Україна

ПОХОРОН відбувся в четвер 13-го січня 1994 р. з української католицької церкви св. Павла в Ramsey, N.J. на місцевий цвинтар Maryrest, N.J., де був похований біля його дружини СТЕФАНІЇ.

У глибокому смутку залишилися:

син — ДАМЯН з дружиною ІРИНОЮ і дітьми
син — РОМАН
донька — МАРТА ДЖЕНАРО з дітьми
сестрінка — НІНА з мужем ПЕТРОМ ГОЛІЯТОМ і дітьми
родини — КОНДРІВ, МАКАРУШКІВ, — ГАВРИЛЮКІВ І ЧУБАТИХ
та близча і дальша родина в Україні.

ПОВІДОМЛЕННЯ Адміністрації „Свободи"

ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПООДИНОКІ ОСОБИ,

ЩО АДМІНІСТРАЦІЯ НЕ БУДЕ ПОМІЩУВАТИ ЖОДНИХ ОГОЛОШЕНЬ

якщо попередні рахунки

НЕ БУДУТЬ ВИРІВНЯНІ

Окремих листів у тій справі не будеться відписувати.

ВСІ РАХУНКИ МУСЯТЬ БУТИ ЗАПЛАЧЕНІ ДО 15 ДНІВ ВІД ДНЯ ПОЯВИ.

„Шашкевичіяна" — нове видання Інституту українознавства АНУ у Львові

При кінці 1993 року появився у Львові збірник „Шашкевичіяна", якого видав Інститут Українознавства Академії Наук України у Львові.

В основу збірника лягли доповіді та повідомлення, виголошені на Шашкевичівських читаннях — науковій конференції в 1991 році. Конференція ця проходила під гаслом „Маркіян Шашкевич і українське національне відродження". Відбулась вона у Львові в днях 24 – 25-го жовтня 1991 року, в якій вперше від часу Другої світової війни брали участь шашкевичезнавці з діяспори.

Збірник доповнено, як говориться у вступі, нововиявленими матеріялами, які не були в науковому обігу, розуміється наслідком цензури, бо як відомо, не на все був дозвіл в давніших часах від цієї всемогучої ключниці.

Понад 20 доповідей виповнили 168 сторінок книжкового формату збірника зі вступним словом літературознавця Василя Гориня, який пише, що „збірник продовжить дослідницькі пошуки вчених в царині важливої проблеми, розуміється непідфалшованої й невикривленої проблеми національної україністики". Видання плянується, пише В. Горинь, як продовження „Шашкевичіяни", збірника, що його видавав Інститут-Заповідник Маркіяна Шашкевича у Вінніпезі (Канада) під редакцією д-ра Михайла Марунчака. Як відомо, „Шашкевичіяна" появлялася тут від 1963 до 1988 року включно, тобто повних 25 років. Збірник цей був присвячений життю, творчості й культові Маркіяна Шашкевича.

Редакційну колеґію збірника наших часів очолили такі науковці, як академік Ярослава Ісаєвич, теперішній голова МАУ, В. Горинь, М. Ільницький (відповідальний редактор), Ф. Стеблій, М. Шалата, Т. Лучак і Я. Мельник (секретар колеґії).

В діяспорі видання можна замовити в Інституті-Заповіднику Маркіяна Шашкевича, надсилаючи 7 дол., які теж покриють поштову оплату й опакування.

Адреса: Markian Shashkevych Centre, 418 Aberdeen Ave., Winnipeg, Man. Canada R2W 1V7.

М. Г-ор

Українське народне мистецтво захоплює багатьох

Зразки різьби.

Впродовж століть знаходимо підтвердження того, що послідовна та наполеглива праця поодиноких осіб найчастіше проломлювала байдужі міжнародні кордони, коли йшлося про будь-яке визнання України чи досягнення її синів і дочок.

Саме ще одним із таких прикладів є різбарські праці майстерних рук Михайла Коргуна з місцевости Трой у нюйоркському стейті, які найшли шлях промощування українського народного мистецтва до багатьох виставочних заль і до Синьої кімнати Білого Дому включно.

М. Коргун народився 1924 року на Полтавщині, а вже у 1933 році родина Коргунів переселяється у Запоріжжя. У 1942 році молодого Михайла німці вивозять на працю в Німеччину, де він перебуває в таборі „ост арбайтерів" до 1945 року. Після закінчення війни вчиться самотужки, цікавиться мистецтвом і для поглиблення цього знання у Німеччині працює з мистцями в їхній організації „Симфоні ім Тон унд Фарбен". Вперше виставив свої праці в 1948 році на виставці у місті Амберг у Німеччині, де був нагороджений за мистецькі твори деревоpізьби. Від 1949 року до 1952 року жив у Франції. У 1952 році приїжджає до ЗСА, працює у фабриці інструментальником і студіює заочно мистецтво у „Феймос скул оф артістс" у Вестпорті, Конн. Закінчив курси комерційного мистецтва в 1957 році.

На виставці різбарів „Норт-іст вудкарвер" у 1985 році здобув найкращу нагороду та ще три інші перші нагороди за різьби. Від 1969 року періодично викладав на курсах різьби в Ренселір кавнті кавнсіл оф артс у Трой. Кількакратно статті про М. Коргуна та його різьбу появлялися у журналах „Чіт Чет", що його видає Крайова спілка деревoрізьбарів і який розходиться до понад 40 країн. Про М. Коргуна і його мистецькі твори писала д-р Еллен МекКол відома спеціялістка та знавець народного мистецтва. У своїй книжці „Мейд ін Трой" вона широко описала вмілість М. Коргуна та красу його праць. Крім того мистецькі праці М. Коргуна двічі були показувані на містевій телевізії. У 1989 році був номінований М. Коргун Мистецькою радою повіту Ренселір на нагороду Крайової ради спадщини. Від 1948 року М. Коргун виставляв свою різьбу на понад 60 виставках про що писалося обширно у англомовній та уркаїнській пресі. Його праця — барилєф „Анкл Сам — Семюел Вілсон" постійно висить у будинку Міської ради в Трой, Н.Й.

У 1992 році М. Коргуна Товариство „Україна" запросило показати свої твори в Україні. З великим успіхом відбулися виставки у Державному Музеї Декоративного Мистецтва в Києві та Краєзнавчому Музеї у Полтаві. А в січні 1993 року М. Коргуна прийняли до Спілки Майстрів Народного Мистецтва України. Будучи учасником світової конференції токарів з обробки дерева у Вілмінгтон, Дел., його експонатами зацікавилися учасники з Англії та помістили зразки його праць з коротким поясненням в одному з журналів дерев'яного різьбарського мистецтва „Файн Вуд Воркінг" (ч. 98, лютий 1993). Короткі замітки про М. Коргуна та його різьбу появилися в таких виданнях як журнал „Вудтернінг", випуск ч. 16 за жовтень 1993 року, та виданні Деревотокарського центру „Тернінг Пайнтс" за осінь 1993 та зиму 1994. Мабуть з уваги на всі ці добрі відгуки та мистецьку якість його праць М. Коргуна у вересні 1993 року запрошено до участи виготовлення мистецьких прикрас для ялинок у Білому Домі, як одного із 3,000 американських мистців. З-поміж усіх тих мистців і їхніх 7,500 присланих прикрас М. Коргун був одним із цих мистців, праці яких були вибрані. Минулого року прикраси М. Коргуна з українською тематикою прикрашали ялинку в Синій кімнаті Білого Дому. Обширно про це писав кореспондент місцевої газети „Таймс Юніон" в Олбані, Н.Й., Тім О'Браєн.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ!

Загальні збори Землятства „Перемищина"

Землятство „Перемищина" має за собою 25-літню історію. Воно об'єднує колишніх мешканців Перемишля й околиці, а також тих, що там вчилися і здобули освіту у двох середніх школах, в учительському семінарі та торговельній школі і в духовній семінарії. Почуття дружности і солідарности було і є сильне серед них, де вони не опинилися б.

У другій половині XX століття доля Перемиської Землі склалася трагічно — так у сенсі людськім, як і національнім. Границя поміж Польщею і Україною біжить посеред цієї землі. Ту долю тяжко пережили всі, що опинилися на чужині в таборах Німеччини і на нових поселеннях у ЗСА, Канаді, Австралії та Европі.

Коли тільки стало можливим, перемишляни відбули свій численний з'їзд в Ню Йорку в 1953 році. То було тоді майже в 10-ту річницю від того року, коли вони почали свою мандрівку по чужині. Ще не один учасник з'їзду зберігає донині загальну світлину з тієї імпрези. На з'їзді рішено видати (і видано в році 1961) велику книжку: „Перемишль — західній бастіон України". Редакційну колеґію книжки очолив улюблений гімназистами проф. Богдан Загайкевич.

З бігом літ постала потреба заснувати формально товариство, якому дано назву Землятство „Перемищина". Воно було основане на зборах 27-го квітня 1969 року в Ню Йорку. У статуті товариства подано: „Метою землятства є: а)об'єднувати осіб української національности, які народилися або жили в Перемишлі і почуваються приналежними до неї; б)нести активну допомогу Греко-Католицькій Церкві, суспільним організаціям і потребуючим фізичним особам Перемиської землі; в)посилювати досліди історичного минулого цієї землі, особливостей її мови, звичаїв, традиції тощо, і видавати відповідні публікації".

Продовж 25-ти років існування землятства ведено діяльність, назначену її статутом. Діяльність вели такі особи: Василь Качмар, Євген Колодій, Роман Лапичак, Дмитро Бобеляк, Михайло Хитра, д-р Олег Волянський, проф. Петро Грицак, Галя Загайкевич-Мельничук, Євген Стахів і інші. Землятство несло фінансову допомогу для українського шкільництва в Перемишлі, а останньо для відбудови будинку духовної семінарії, яка почала там свою працю.

Покращання політичної ситуації в Польській Речі-Посполитій, зокрема Перемиського Єпископства (Єпископ Іван Мартиняк), стали стимулом для посилення праці Землятства „Перемищина". Виявом того були недавні Загальні збори, які відбулися 12-го жовтня 1993 року в Нюарку, Н. Дж. Збори відбулися в піднесеному настрої, в атмосфері оптимізму. На зборах обговорено актуальні справи землятства, пляни на будуче, зокрема допомоги школам і культурним установам Перемишля. Прогнози виглядають позитивно, спеціяльно зв'язки з Україною і діяспорою. На зборах вибрано нову Управу у складі: П. Грицак — голова, Л. Калинич — заступник голови, О. Мельничук — рекордова секретарка, Є. Перейма — кореспонденційний секретар, Д. Бобеляк — касир, І. Бемко — організаційна референтка; О. Волянський, Р. Лапичак, О. Загайкевич — Контрольна комісія.

В новій і змінній ситуації центральносхідньої Европи діяльність землятства може набрати більшої ваги, ніж досі. Перемишль і Перемищина в недалекій будуччині повинні грати ролю посередника в духово-культурних зв'язках між Україною і Середньою Европою. Його функції як культурного посередника, не вільно переочувати чи іґнорувати. Допомогти в тій справі може діяспоральне товариство — Землятство „Перемищина".

Є. Перейма

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

УТОЧНЕННЯ НАДРУКОВАНОГО

Автором допису „Просять допомоги для будови церкви на Волині", вміщеного в „Свободі" 29-го січня, є Анатолій Домарацький. Він також займається всіма питаннями, пов'язаними з пожертвами на будову церкви. — Ред.